

Chương trình “Ca khúc Việt Nam” do Thanh Trang thực hiện – Ngày 28 tháng 08 – 2010

Đề tài trong ngày :”Một giọng hát thuộc lớp đầu đàn của thời đầu Tân Nhạc Việt Nam vừa vĩnh viễn ra đi”.

Chương trình “Ca khúc Việt Nam” do Thanh Trang thực hiện xin chào quý thính giả nghe Đài !

Quý thính giả thân mến ! Hôm 17 tháng 08 dương lịch vừa qua, tính theo lịch tại Nam California, Hoa Kỳ, một giọng ca nổi tiếng một thời, thuộc lớp đầu đàn vào thời đầu của Tân Nhạc Việt Nam đã qua đời. Và lễ hỏa táng cho người quá cố cũng đã được thực hiện vào hôm thứ Tư 25 tháng 8 dương lịch vừa rồi tại thành phố Westminster ở Nam Cali. Chúng tôi xin mời quý thính giả nghe lại giọng hát quen thuộc và nổi tiếng một thời đó mà chúng tôi tin là những ai thuộc lứa tuổi trên dưới 60 vào ngày hôm nay và xưa kia từng yêu thích ca nhạc thì hẳn vẫn còn có thể nhận ra được, qua trích đoạn từ âm thanh của một đĩa nhựa vào thời cuối thập niên 40, đầu 50 nhưng cũng vì thế mà phẩm chất âm thanh tất nhiên có sự hạn chế. Bài hát tựa là “*Áng mây chiều*” của Dương Thiệu Tước, một tác phẩm vào cuối thập niên 40.

(Trích “*Áng mây chiều*”)

Vừa rồi là trích đoạn bài “*Áng mây chiều*” của Dương Thiệu Tước. Trong số quý vị thì hẳn cũng đã có người nhận ra giọng hát. Nhưng đối với những vị nào còn ngỡ ngờ, chưa nhận ra rõ cho lắm, một phần không nhỏ vì lý do phẩm chất âm thanh của một đĩa nhựa thời trước đã bị hao mòn vì thời gian, thì chúng tôi xin trích đoạn tiếp từ một ca khúc khác, cũng của nhạc sĩ Dương Thiệu Tước, bài “*Đêm tàn bến Ngự*”, và cũng qua giọng ca như vừa rồi !

(Trích “*Đêm tàn bến Ngự*”)

Quý thính giả thân mến ! Trích đoạn hai bài hát của Dương Thiệu Tước, bài “*Áng mây chiều*” và bài “*Đêm tàn bến Ngự*” vừa rồi là qua giọng hát của nữ danh ca Minh Trang khi xưa. Bà vừa qua đời tại Nam Cali., Hoa Kỳ, vào ngày 17 tháng 08 dương lịch vừa rồi như chúng tôi đã nói đến khi mở đầu chương trình hôm nay, ở tuổi 90 ! Cũng xin mở đầu ngoặc là khi chúng tôi soạn đề tài cho buổi phát thanh này thì cũng lại được tin buồn là nữ ca sĩ Thúy Nga của thời giữa thập niên 50, cũng là người bạn đời của cố nhạc sĩ Hoàng Thi Thơ, đã qua đời tại California, Hoa Kỳ, hôm 24 tháng 08 dương lịch vừa qua ở tuổi 75. Chúng tôi sẽ có chương trình dành riêng cho nữ ca sĩ Thúy Nga, tên thật là Nguyễn Thúy Nga trong một buổi phát thanh kỳ tới.

Trở lại với đề tài của ngày hôm nay thì chúng tôi có suy nghĩ là với ngần ấy biến động về mặt lịch sử và xã hội trên đất nước trong suốt 40 năm qua, kể từ tháng Tư năm 75, thì thế hệ trẻ, trên dưới 40 vào ngày hôm nay không dễ gì biết được những giọng nữ, cùng thời với nữ danh ca Minh Trang, mà cách đây trên 50 năm đã được những người nghe ca nhạc yêu thích. Để mấy ai trong lớp trẻ của ngày hôm nay có được điều kiện để nghe những giọng ca thuộc phái nữ một thời vang bóng từ các đài phát ở Hà Nội, Huế vào đến Sài Gòn như Minh Đỗ, Thanh Nhạn, Mộc Lan, Ngọc Hà, Túy Hoa, Tâm Vấn chẳng hạn ?

Có hai sự hạn chế về mặt “*truyền thống trong nền ca nhạc*”, tạm gọi như vậy ! Hạn chế thứ nhất là không ai tương đối biết rõ về nhau trong giới âm nhạc bằng chính các nhạc sĩ sống cùng thời, thế nhưng ở ta thì các vị ấy lại không chịu viết “Hồi Ký”. Viết “Hồi ký” không phải chỉ để nói về mình mà nói về cái thời mình đã từng sống qua với ngàn ấy sự việc, ngàn ấy bạn bè cùng giới, trong cùng một bối cảnh lịch sử, xã hội. Không có những tài liệu như vậy cho nên ta mới có thể bắt gặp những thông tin chẳng mấy có lợi cho giới trẻ khi họ muốn tìm hiểu việc này hay việc kia trong lịch sử Tân Nhạc. Chẳng hạn như trên mạng có nơi khi đề cập đến nhạc sĩ Văn Giảng thì viết rằng ông còn có một bút hiệu khác là “Mạnh Phát”, trong khi nhạc sĩ Mạnh Phát hay Tiến Đạt, tác giả những bài hát như “*Ai về quê tôi*” hay “*Trăng sáng trong làng*”, đã qua đời ở Sài Gòn vào năm 1973, còn nhạc sĩ Văn Giảng hay Thông Đạt, tác giả những bản hùng ca như “*Lục quân Việt Nam*” hay ca khúc trữ tình như “*Ai về sông Tương*”, “*Đôi mắt huyền*” ... thì vẫn còn sống để có thể qua tái định cư ở Úc vào đầu thập niên 80 ! Cho đến nay thì mới chỉ có hai quyển “Hồi Ký” đáng kể nhất, một của của nhạc sĩ Phạm Duy và hai là của nhạc sĩ Tô Hải. Còn về phía các ca sĩ thì lại còn hiếm hoi hơn nữa. Mà theo chỗ chúng tôi suy nghĩ thì khi xưa không ai có tài liệu tương đối nào tương đối đáng tin cậy bằng các nhạc sĩ nổi tiếng khi các vị ấy nhận định về các ca sĩ, bởi hầu hết các vị ấy đều đứng đầu các ban nhạc ở những đài phát thanh, và tất cả các ca sĩ nổi tiếng cùng thời đều hát ở những ban nhạc ấy, hay ít ra thì tình hình ở trong Nam sau năm 54 là như thế !

Còn mặt hạn chế thứ hai là vấn đề lưu trữ ! Tất cả những bài hát khi xưa được ấn hành ít nhất là vài nghìn bản qua mỗi lần xuất bản, thế nhưng thử hỏi xem ngày hôm nay có nơi nào trong cũng như ngoài nước có được đầy đủ ít nhất một bản còn nguyên vẹn hình hài của tất cả ngàn ấy bài hát ? Hậu quả tất nhiên là một khi không có nguyên tác trong tay vì lý này hay lẽ nọ thì người ta hát theo truyền khẩu với những chỗ sai cứ thế được truyền cho nhau ! Mà quan trọng hơn cả, khi nói đến ca nhạc, là việc lưu trữ dưới dạng âm thanh ! Trích đoạn hai bài hát vừa rồi do nữ danh ca Minh Trang hát vào thời cuối thập niên 40, đầu 50 là được lấy từ trên các đĩa nhựa được sản xuất thời ấy do gia đình người hát may mắn còn giữ lại được, và vì chúng cũng đã được nghe đi nghe lại nhiều lần cho nên đã bị hao mòn, mất khá nhiều phẩm chất về mặt âm thanh ! Chúng tôi khi còn trẻ đã từng nghe một giọng hát Minh Trang trong trẻo, rõ ràng, với phần nhạc đệm cũng rất rõ ràng qua làn sóng của đài phát thanh hay đĩa nhựa mới tinh của thời ấy. Nay sau trên 50 năm thì chỉ còn lại chút thanh âm như quý thánh giả vừa nghe trong hai mẫu trích đoạn vừa rồi !

Đến đây thì chúng tôi xin viện dẫn một ví dụ để quý thánh giả dễ nhận ra một cách cụ thể hơn về mức hệ trọng của vấn đề như vừa nêu ở đoạn trên. Chúng tôi lấy trích đoạn của một bài hát thu trên đĩa nhựa vào cùng thời với hai bài hát vừa rồi, ở bên Pháp; bài “*L'étoile des neiges*” – (“*Ngôi sao nơi miền tuyết trắng*”) một ví dụ trong muôn một, một bài hát xưa kia đã có tác giả đặt lời Việt, mở đầu với câu “*Chiều nay người phiêu lãng nhìn sóng xa mờ..*”, với tựa đề “*Sao biển*” cho hợp tình hợp cảnh vì xứ ta lấy đâu ra tuyết ? Bài hát là của Winkler và Plante, viết ra năm 1948 và do Line Renaud hát cùng thời !

(Trích “*L'étoile des neiges*”)

Quý thính giả vừa nghe trích đoạn một bài hát của Pháp vào thời cuối thập niên 40, tức là cùng thời với những bài hát mà nữ danh ca Minh Trang hát lúc ban nãy, nhưng vì xứ sở người ta lưu trữ những tài liệu, tác phẩm văn học nghệ thuật có hệ thống, có nền nếp cho nên như ngày nay ở Hoa Kỳ chẳng hạn, người ta vẫn cho ghi âm lại những bài hát từ thời thập niên 30, 40 với chất lượng âm thanh nếu như có những bài chỉ dưới dạng “mono” chứ không phải “Stereo” ở một số đĩa hát chẳng nữa thì chất lượng âm thanh phần lớn vẫn rõ ràng, mạch lạc !

Đến đây thì chúng tôi xin giới thiệu bài “*Con thuyền không bến*” của Đặng Thế Phong qua giọng ca Minh Trang thuở trước, được thu trên đĩa nhựa vào cuối thập niên 40. Bài “*Con thuyền không bến*” được trình bày theo cách hát mà chúng tôi cho là chuẩn mực , phát xuất từ tính chất của bài hát là tuy buồn đầy thể nhưng là buồn thanh thoát, nỗi buồn của thi nhân chứ không phải từ âm giai theo thể Thứ vốn đã buồn sẵn mà lắm ca sĩ khi tìm cách “diễn tả” thì lại đi đến chỗ cường điệu, khiến bài hát trở nên thô lương, ảm đạm, chẳng còn gì là thơ ! Bởi tính chất của bài “*Con thuyền không bến*” nó không như bài “*Giọt mưa Thu*” cũng của Đặng Thế Phong ! Cái buồn nơi bài “*Con thuyền không bến*” là tiêu biểu qua câu hát “*Như nhớ thương ai chùng tơ lòng*”, khi người nhạc sĩ, thi nhân cảm thấy lòng mình như “chùng xuống”. Nỗi buồn đó không giống như thứ “*vạn cổ sầu*” nơi bài “*Giọt mưa Thu*” mà ý nhạc theo như cái tựa ban đầu là “*Vạn cổ sầu*” trước khi Bùi Công Kỳ viết lời cũng như đặt lại tựa đề bài hát ! Nữ danh ca Minh Trang xưa kia khi hát bài “*Con thuyền không bến*” đã diễn tả được đúng mức tình tiết của bài hát !

(Trích “*Con thuyền không bến*”)

Chúng ta đang nghe bài “*Con thuyền không bến*” của Đặng Thế Phong qua giọng ca Minh Trang của thời cuối thập niên 40. Bà Minh Trang tên thật là Nguyễn Thị Ngọc Trâm, sinh năm 1921 tại Huế. Hai chữ “Minh Trang” là ghép tên người con trai trưởng , Bửu Minh và tên người con gái là Công tăng Tôn Nữ Đoan Trang, tức không ai khác hơn là nữ ca sĩ Quỳnh Giao. Còn có những CD nhạc ngoài thị trường với tiếng hát của Quỳnh Giao và Vân Quỳnh thì Vân Quỳnh lại là tên một người em gái của Quỳnh Giao. Bà Minh Trang lập gia đình với nhạc sĩ Dương Thiệu Tước vào thời đầu thập niên 50. Trước đây, từ năm 1948 Bà là xướng ngôn viên ban Pháp ngữ tại đài Phát thanh “Pháp Á” tại Sài Gòn, và cũng do làm việc tại đài này mà Bà khởi sự nghiệp ca hát ngay tại đây, tuy từ đầu thập niên 60 khi đài này đã trở thành Đài Quốc Gia từ sau năm 54 , thì Bà đã ngừng hát vì lý do sức khỏe ! Sau năm 75 Bà cùng mấy người con tìm đường vượt biên vào cuối thập niên 70 và tái định cư tại Hoa Kỳ. Nhạc sĩ Dương Thiệu Tước ở lại trong nước và mất vào năm 1995, ở tuổi 80.

Một trong những bài hát nổi tiếng nhất của nhạc sĩ Dương Thiệu Tước, người mà nhạc sĩ Phạm Duy trong quyển “Hồi Ký” của ông đã xếp vào hàng “*Tiên Chi*” của thể nhạc lãng mạn, trữ tình trong Tân Nhạc Việt Nam, là bài “*Bóng chiều xưa*” ! Nơi bìa trong của bài hát này do nhà xuất bản Tinh Hoa ấn hành trong một đợt tái bản khi xưa thì chúng tôi còn nhớ là có ghi tên tác giả gồm hai người là Dương Thiệu Tước và Minh Trang. Bài hát được viết vào đầu thập niên 50, tức là cùng thời kỳ đôi bên thành vợ thành chồng. Đồng tác giả thật sự hay người nhạc sĩ tài hoa kia có ý ghép tên người bạn đời vào tác phẩm để đánh dấu một kỷ niệm nào đấy thật đặc biệt trong đời mình ? Họa chăng chỉ có hai con

người biết được đích thực ngọn nguồn thế nhưng nay thì cũng đã tìm về với nhau trong cõi vô biên !

Nhưng hình như giọng hát của một nữ danh ca Minh Trang khi xưa vẫn còn lại đâu đây ! Xin mời quý thính giả, ta cùng nhau nghe bài “*Bóng chiều xưa*” của Dương Thiệu Tước và Minh Trang qua giọng ca Quỳnh Giao, với phần hòa âm của Duy Cường :

(Trích “*Bóng chiều xưa*”)

Quý thính giả thân mến ! Ta đang cùng nhau nghe ca khúc “*Bóng chiều xưa*” của Dương Thiệu Tước và Minh Trang qua giọng ca Quỳnh Giao, người con gái như thừa hưởng phần nào giọng hát của mẹ mình khi xưa. Nơi bài hát có câu “*Mây vương sầu lan, gió ơi đưa hồn về làng cũ..*” Khi còn tại thế, nếu như con người ta thường thả hồn về những khung trời dĩ vãng thì khi lia chôn dương trần này, và đối với người đang được nói đến trong buổi phát thanh hôm nay, trên bước đường siêu thoát hẳn cũng có giây phút linh hồn người quá quăng trở về nơi cố quận, nơi đã từng có một thuở mà khi buồn thì có những “*Đêm tàn bến Ngự*” (*), khi vui có những “*Khúc nhạc dưới trăng*” (*), và khi lưu luyến mặn nồng thì có thanh âm cùng hình ảnh đầy trĩu mến của những “*Bóng chiều xưa*” (*) !

(Nhạc nền)

Và đến đây thì cũng đã kết thúc chương trình “Ca khúc Việt Nam” do Thanh Trang thực hiện buổi nay. Xin gửi đến quý thính giả lời chào thân ái và xin hẹn nhau lại đến tuần sau !

(Nhạc nền kết thúc)

Thanh Trang

(*) *Đều là tựa đề những bài hát của Dương Thiệu Tước*